

151 YAŞINDAKİ “ALİCE HARİKALAR DİYARINDA” SERÜVENİNE İLLÜSTRATİF BİR BAKIŞ

Araş. Gör. Nilüfer ÜSTÜNDAĞ ÖZEL*

ÖZET

Bu araştırmada, dünya çocuk edebiyatının en tanınmış klasiklerinden birisi olan, Lewis Carroll tarafından yazılan “Alice Harikalar Diyarında” (Alice’s Adventures in Wonderland) adlı kitabın (1865), ilk yayınlandığı günden bu yana vazgeçilmez bir parçası haline gelen illüstrasyonlar ve bunları yaratan illüstratörler bağlamında, üretildikleri coğrafya, kültür ve dönem çerçevesinde özgün üsluba sahip farklı çizerler üzerinden irdelenecektir. Seçilen illüstratörlerin farklı dönem ve kültürlerden olmasına dikkat edilmiştir. Derleme yöntemiyle oluşturulan araştırmanın amacı, aynı eserin farklı dönem, kültür ve üslupların illüstrasyonları nasıl etkilediği, metinleri görselleştirmede kullanılan ortak veya farklı unsurların ortaya çıkarılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Alice Harikalar Diyarında, İllüstrasyon, Lewis Carroll.

* Yaşar Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü, İzmir / TÜRKİYE
niluferustundag@yasar.edu.tr

ILLUSTRATIVE PERSPECTIVE OF THE 151 YEARS OLD “ALICE ADVENTURE IN WONDERLAND”

Res. Assist. Nilüfer ÜSTÜNDAĞ ÖZEL*

ABSTRACT

The illustrations in Alice’s Adventures in Wonderland (1865), one of the most recognizable classics of children’s literature in the world written by Lewis Carroll (1865) have been an indispensable part of the book since its first publication. In this study, the illustrations will be examined in terms of geography, culture and period of production considering their illustrators, each having unique styles, who are selected from different periods and cultures. The study, in which the compilation method was used, aims to reveal the common or different elements used in visualizing the texts as well as how different periods, cultures and styles influenced the illustrations of the same book.

Key Words: *Alice’s Adventures in Wonderland, Illustration, Lewis Carroll.*

* Yaşar University, Faculty of Art and Design, Graphic Design Department, Izmir / TURKEY,
niluferustundag@yasar.edu.tr

GİRİŞ

“Peki ama resimleri, konuşmaları olmayan bir kitap ne işe yarar ki? diye düşündü Alice” Lewis Carroll

(Carroll, 2010, s.17)

Geçtiğimiz yıl 150. yaşını kutlayan, Victoria Dönemi'nin ünlü yazarlarından Lewis Carroll'ın 1862 yılında yazdığı “Alice Harikalar Diyarında” isimli masal, Alice isimli küçük bir kızın, ablasının okuduğu hikayeden sıkılıp uykuya dalmasıyla başlar. Gördüğü beyaz tavşanın ardından giderek “harikalar diyarını” keşfeden Alice, burada atıldığı türlü maceralarla, yazıldığı dönemden günümüze kadar her yaşta okuyucunun ilgisini çekmiştir. Masal günümüze kadar birçok illüstrator tarafından resmedilmiş, farklı dönem kültür ve üsluplar illüstrasyonları etkilemiştir. Ayrıca yazıldığı günden bu yana sadece kendi kültüründe değil, birçok kültür ve dönem tarafından da içselleştirilmiştir.

Alice'in Zamana Yabancılaşan Yolculuğu

Kitabın yazıldığı dönem Birleşik Krallık'ta, 1837-1901 yılları arasında en uzun süre taç giymiş olan Kraliçe Victoria Dönemi'dir. Sanayi Devrimi ile birlikte İngiltere, dünyanın en zengin ve güçlü imparatorluğu haline gelmiş, teknoloji ve ekonomi gelişmiş, haberleşme imkanı artmıştır. Bununla birlikte burjuva sınıfı yapı değiştirmiş ve fabrika sistemine geçiş ile yeni bir işçi sınıfı doğmuştur. Sınıflar arası ayrımlar büyümüş, alt sınıf iyice yoksullaşmış, sağlıksız koşullarda yaşamak durumunda kalınmıştır. Mina Urgan'a göre (1991) bu dönem karşıtlıklar ve absürtlükler dönemidir (s.173). Gelenek, görenek, din ve ahlak değerleri oldukça abartılmış hatta özellikle çocuklar ve kadınlar üzerinde yoğun bir baskı uygulanmıştır.

Tüm bu gelişmelerle halk, inandığı her şeyin değişebileceğini görmüş ve geleceğe şüphe ile bakmaya başlamıştır (Roberts, 2010, s.453). İşte böyle bir ortamda yaşayan Oxford Üniversitesi matematik profesörü ve aynı zamanda da çocuk kitapları yazarı olan Lewis Carroll, “Alice Harikalar Diyarında” isimli bir masalı kaleme almıştır. Yaratığı Alice karakterine, içinde bulunduğu bu ortamda her şeyin mümkün olabileceği, genel geçer kuralların geçerli olmadığı harikalar diyarına kaçma olasılığı verir. Kitap öyle ilgi çeker ki Carroll, devam niteliğinde olan “Aynanın İçinden” (1871) isimli bir masal kitabı daha yayınlar. Belki de kitap, hiç azalmayan popülaritesini gerçek karakterlerden yola çıkarak yarattığı metaforik ve fantastik dünyada yalnızca yazıldığı dönemin kültürünü yansıtmaması, aksine zamana yabancılaşan anlatımıyla diğer kültürler ve dönemler tarafından da içselleştirilmesidir (McAra, 2010, s.1-2). Bu nedenle masal, yıllardır farklı kültürlerin yorumlamalarına olanak sağlar.

Carroll, Alice'in maceralarını komşusunun çocuklarına hikaye anlatırken yaratmıştır. Hem bu çocuklardan bir tanesi hem de hikayenin ilham kaynağı olan Alice Liddell, Carroll'dan anlattığı bu masalı bir deftere yazıp kendisine vermesini isteyince, yazar onun isteğini geri çevirmemiş ve ilk hali doksan sayfa olan bu romanı eliyle yazıp, otuz yedi adet illüstrasyonla süsleyerek

Alice'e hediye etmiştir. Carroll, kitabın profesyonel bir sanatçı dokunuşuna ihtiyacı olduğunu düşünmüş ve kitabın illüstrasyonları John Tenniel tarafından 1865 yılında hazırlanmış ve aynı yıl basılmıştır (Leitch, 2010, s.69-70).

Farklı İllüstratör Yorumlarıyla Alice Harikalar Diyarında

Tenniel'in Alice çizimleri, birçok illüstratöre ilham kaynağı olmuştur. Bazı illüstratörler, Tenniel'in illüstrasyonlarından esinlenerek aynı tarzda karakterleri yorumlarken, (örneğin uzun boyunlu Alice karakteri) Tenniel gibi İngiltere'deki Victoria Dönemi'nin değerli illüstratörlerinden biri olan Arthur Rackham (1867-1939), karakterleri kendi yaklaşımıyla yorumlamıştır (Menges, 2013, s.13). Rackham, çocuk kitapları illüstrasyonunun en verimli dönemlerinden, 19 yüzyıl Altın Çağ illüstratörleri arasında yer alır. Gelişen baskı teknikleri ile birlikte, renkli illüstrasyonların kolaylıkla basılma özgürlüğünü yaşayan sanatçı, gravür, ağaç baskı teknikleri ve suluboya ile illüstrasyonlarını oluşturmuştur (Nichols, 2014, s.25).

Rackham'ın 1907 yılında "Alice Harikalar Diyarı" kitabını resimlediği dönemde etkin olan Art Nouveau etkilerini sanatçının çizimlerinde görmemiz mümkündür. Kıvrımlı romantik çizimleri adeta Art Nouveau'nun yansımasıdır. Bu dönemde batılı sanatçılar, ithal edilen Japon tekstil tasarımlarından ve tahta baskılardan (Ukiyo-e) büyük ölçüde etkilenmişler ve Ukiyo-e baskıların stilistik karakteristiklerini resimlerine yansıtılmışlardır. Japon tahta baskıların Avrupa'ya getirdiği en büyük yenilikler siyah kontürlü dış hatlar, düz parlak renkler ve gölgesiz figürler olmuştur. Rackham'ın illüstrasyonlarındaki yumuşak renkler, kıvrımlı çizgiler, uzun çizgisel figürler de Japon ağaç baskı etkileri gözlemlenmektedir (Lacy vd., 2013, s.46). Sanatçı, kitap için hazırladığı illüstrasyonları gravür tekniği ile oluşturmuş, 13 renkli ve 14 siyah beyaz illüstrasyon çizmiştir (Nichols, 2014, s.25). Ayrıca döneminin tarzını karakterlerin kıyafetlerine de yansıtmış, çılgın çay partisi karesinde Alice'in elbisesini, eşinin Çin deseni elbisesinin aynı olarak illüstre etmiştir (Hudson, 1974, s.76).

Görsel 1-2. Arthur Rackham, Alice Harikalar Diyarında kitap illüstrasyonu, 1907

1957 yılında kitabı resimleyen bir başka sanatçı Tove Jansson'dır. Finlandiyalı sanatçı (1914-2001), illüstratör kimliğinin yanı sıra yazar kimliği ile de var olmuştur. Yazar ve çizer Jansson, "Alice Harikalar Diyarında" kitabını resimlemeden önce, 1945 yılında yazarı ve çizeri olduğu ilk kitabı Moomin kitabı ile ünlenmiştir. Bu dönemde savaşın insanda yarattığı mutsuzluğu hafifletmek için, saf ve masum şeyler yazmış ve illüstre etmiştir (Westin, 2007, s.8-13).

Jansson, çocuk edebiyatı alanında uluslararası saygınlığa sahip olan, Danimarka-International Board on Books for Young People (IBBY) tarafından iki yılda bir verilen Han Christian Andersen ödülünü, 1966 yılında Moomin kitabının yazarı olarak almıştır (Oittinen, 2002, s.117). Bu kitabı ile edebiyat ve illüstrasyon alanında adından oldukça söz ettirmiş, çocukların yanı sıra yetişkinler tarafından da sevilmiştir (Popovic, 2011, s.157-158). Bütün hayatı boyunca illüstrasyonlar yapmış, ilk yıllarda empresyonist tarzda işler üretmiş, sonraki yıllarda modern sanatın belirgin özelliklerinden biri olan soyutlama yorumunu kullanmıştır (Lehtonen, 1998, s.743-747).

Anadili İsveççe olan Finlandiyalı illüstratör, tüm kitaplarını İsveççe yazmıştır (Druker, 2007, s.75-78). Jansson, Moomin karakterinin doğumundan yirmi yıl sonra 1959 yılında, İsveççe'ye çevrilen "Alice Harikalar Diyarında" kitabı için 56 adet illüstrasyon çizmiştir. Illüstrasyonlarını oluştururken birçok farklı malzeme ile boyama yapan sanatçı, açık çizgiler, ustalıklı çözümlenmiş gölgelendirmeleriyle birlikte fantastik kitabın mizahını kendi yorumuyla çizmiştir (Druker, 2011, s.201-211). Kitabın bazı illüstrasyonlarında oldukça geniş bir renk paleti kullanırken, bazılarında ise tek renk arka plan kullanmış veya tamamen çizgisel yorumlamıştır. Birkaç basit fırça vuruşuyla, karakterlerin sevinç, öfke, şaşkınlık, korku gibi hislerini ustalıkla yansıtmıştır (Oittinen, 2002, s.117). Jansson'ın kitap için hazırladığı illüstrasyonları incelediğimizde soyut yaklaşımını görmemiz mümkündür.

Sanatçı, Alice karakterini küçük bir kız olarak değil, ergenlikteki bir kız olarak illüstre etmiştir. Tenniel'in aksine karakteri düz saçlı sade beyaz bir elbise ile yorumlamıştır. Jansson'ın bu proje için mükemmel bir uyum sağlayacağını düşünen Yayıncı Ake Runnquist, proje tamamlandıktan sonra illüstrasyonları gördüğünde hemen heyecanla sanatçıya telgraf yollamıştır: "Alice için tebrik ederim, bir baş yapıt ürettin" (Popova, www.brainpickings.org).

Görsel 3-4. Tove Jansson, Alice Harikalar Diyarında kitap illüstrasyonları, 1959

1960'lara gelindiğinde, insanların içinde yaşadıkları sert ve rasyonelist dünyaya bir reaksiyon vardı ve bunun sonucunda Levis Carroll birçok insanın kahramanı olmuştu. Beineke kreatörü Kevin Repp, “Bu yüzden 60'larda Dali herkese çok mantıklı gelmiştir” diye belirtmiştir. Psychedelic sanat hareketinin yaşandığı, dönemin yapısını hissettiren isimlerinden Salvador Dali, gerçeküstü görüntüler çizmiştir (Hardman, www.wnpr.org)

İngiliz Random House yayınevi, Carroll ile Dali'nin bir araya gelebilme potansiyelini görmüş ve sanatçıyı kitabı illüstre etmesi için ikna etmiştir. Dali, 1969 yılında kitap için guaj ve suluboya teknikleri ile 13 illüstrasyon çizmiştir (Leppanen-Guerra, 2011, s.160-163). Sanatçının illüstrasyonları oldukça canlı renklere, soyut yorumlamalara sahiptir. Bu yorumları, tavşan, kelebek ve kraliçe çizimlerinde görmemiz mümkündür (Brooker, 2004, s.78-79). Dali, tavşan deliğini gerçeküstü bir yorumla resimlemiştir. Meşhur eriyen saat görselini kitabın illüstrasyonlarında da kullanmış, çılgın çay partisinde evin en önemli öğesi olarak yorumlamıştır (Leppanen-Guerra, 2011, s.160-163).

Görsel 5-6. Salvador Dali, Alice Harikalar Diyarında kitap illüstrasyonları, 1969

Kitabın başarılı illüstratörlerinden bir başka isim ise 1954 doğumlu Avusturyalı illüstratör Lisbeth Zwerger'dir. İlk illüstrasyonlarında Viktorya Dönemi 19. yüzyıl sanatçısı olan Arthur Rackham'ın çizimlerinden etkilenen Zwerger, zaman içerisinde kendine özgü bir stil geliştirerek, kendi yorumuyla illüstrasyonlar üretmiştir (Zipes, 2015, s.668).

Genel olarak illüstrasyonlarında suluboya ile mürekkep uygulamalarını tercih eden sanatçı, kariyerinin ilerleyen yıllarında guaj boya ile de illüstrasyonlar yapmıştır. Aydınlık renkler kullanmayı tercih etmiş ve böylece anlaşılır, zarif görüntüler oluşturmuştur. Çalışmalarında negatif

boşluklar yaratmayı seven Zwerger, kitaptaki sahneleri her zaman farklı bir bakış açısı ile resimlemeyi tercih etmiştir (Gilbertson, 2005, s.850).

İllüstratör, 1999 yılında “Alice Harikalar Diyarında” kitabını resimlemiştir. Kendine özgü üslubu ile metinleri yorumlamış, illüstrasyonlarında canlı renkler kullanarak, gerçekçi betimlemeler oluşturmuştur. Temel renklerden oluşan renk paletiyle, kitabı okuyan çocukların hikayenin içinde kaybolacağı, göz alıcı illüstrasyonlar yaratmıştır (Nichols, 2014, s.36). Weekly dergisinde, Zwerger’in çizimleri ile Carroll’ın hikayesini yeni bir bakış açısıyla keşfetmemizi sağladığını söylenmiştir. Kitap eleştirmeni Michael Cart, sanatçının çizimlerinin sevimli yapısının yanı sıra, şaşırtıcı öğeleri ile akıldan çıkmayacak bir rüya kalitesinde olduğunu ve metinle şaşırtıcı derecede uyum sağladığını belirtmiştir. Çocuk kitapları yayıncısı Horn Book eleştirmeni de yetenekli illüstratörün çizimleri ile beklenmeyen stratejik noktalarda olayları yeniden görmemizi sağladığını belirtmiştir (Gale, www.encyclopedia.com).

Zwerger, çocuk edebiyatına katkısından dolayı 1986 yılında Han Christian Andersen ödülünü almıştır. Sanatçının kitabı New York Times tarafından yılın en iyi resimli kitabı seçilmiştir. Uluslararası çocuk edebiyatının en başarılı çağdaş illüstratörlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Alice in Wonderland, Wizard of Oz, Little Mermaid, Little Red Riding Hood, The Nutcracker, Swan Lake gibi birçok kitap için illüstrasyonlar çizmiştir (Zipes, 2015, s.668).

Görsel 7-8. Lisbeth Zwerger, Alice Harikalar Diyarında kitap illüstrasyonları, 1999

Kitabı kendi yaklaşımıyla resimleyen, günümüz sanatçılarından bir diğeri de 1929 doğumlu Japon sanatçı Yayoi Kusama'dır. Sanat yaşamına 10 yaşındayken kırmızı puantiyeler ve ağ resimleri çizerek başlamıştır. Çocukluğundan itibaren başlayan mental bozuklukları onun halüsinasyon olarak her yerde çiçekler, ağlar ama ağırlıklı olarak noktalar görmesine sebep olmuştur. Bu sorunla başa çıkma yöntemi onu sanata yönlendirmiştir. Uzun yıllar ABD'de yaşadıktan son-

ra kendi isteğiyle ülkesine, akıl hastanesinde yatmak üzere geri dönmüştür (Yoshimoto, 2005, s. 45-46). Kendisini “obsesif sanatçı” olarak nitelendiren Kusama, eserlerini “Minimalizm, Sürrealizm, Pop Art, Soyut Ekspresyonizm” çatısı altında toplamaktadır (Vilaseca, 2008, s.333).

2012 yılında illüstrasyonlarını çizdiği, Penguin Classics tarafından yayınlanan “Alice Adventures in Wonderland” kitabı, tavşan deliğinden aşağı başlayan yolculuğu yine kendi çağdaş yorumuyla, beneklerle yorumlamıştır. Sanatçı, çalışmalarında fantezi ve kabusu, hayal gücünü ve deliliği, basitliği ve korkuyu karıştırmıştır. Carroll’un klasik mesajını daha önce hiç görmediğimiz bir tarzda, renkler, şekiller ve lekeler kullanarak yeni bir tarzda resmetmiştir. Kitabın bazı sayfalarında illüstrasyon ile tipografiyi birlikte ele almış, farklı boyutlardaki tipografik düzenlemeler ile dikkat çekmek istediği metinlere vurgu yapmıştır. Kendisini modern dünyanın “Alice” i olarak tanımlayan Kusama’nın hayata dair bakış izlerini, yarattığı yaşı belli olmayan Alice karakteriyle görmemiz mümkündür (Caples, 2014, s.82).

Görsel 9-10. Yayoi Kusama, Alice Harikalar Diyarında kitap illüstrasyonları, 2012

Kitap, yazıldığı günden bu yana birçok farklı dile çevrilmiş ve illüstratörler tarafından yorumlanmıştır. Bu durum ülkemiz içinde geçerlidir. İlk yıllarda kitabın Türkiye basımında, Tenniel’in illüstrasyonları kullanılmakla birlikte, ilerleyen yıllarda farklı illüstratörler tarafından yorumlanmıştır. Kitabın Türkiye’deki ilk çizerlerinden biri Mustafa Delioğlu, 1974 yılında kendi atölyesini kurmuş, ağırlıklı olarak kitap kapağı ve çocuk kitapları resimlemiştir.

İllüstrasyonun yanı sıra, resim çalışmaları da yapan sanatçı kişisel ve karma sergilerde yer almıştır. Resmi kendisini ve fikirlerini canlandırma sebebi ve aracı olarak görmüş, bu düşüncesi onu sürekli denemelerle sanatını yenilemeye ve yeniledikçe üretme döngüsüne yerleştirmiştir. Delioğlu, Bordo Siyah yayınlarından çıkan “Alice Harikalar Diyarında” kitabının illüstrasyonlarını çizmiştir. 2005 yılında çıkan kitabın 20 adet illüstrasyonunu kendi tarzında yorumlamıştır.

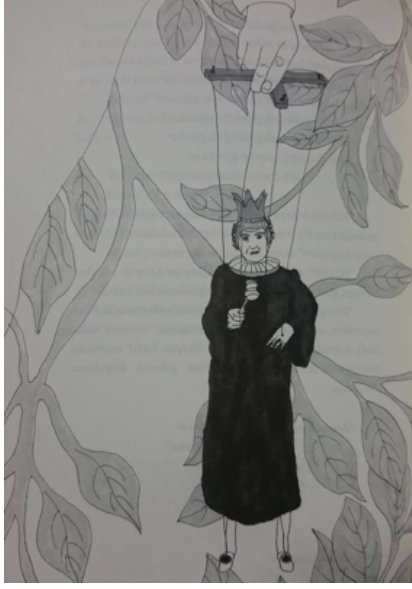
İllüstrasyonlarını oluştururken geleneksel yöntemler kullanan Delioğlu, siyah çizgi üzerine sulandırılmış akrilik ve ekolin ile renklendirmiştir. Sade üslubu ile okunaklı illüstrasyonlar yaratmıştır (M. Delioğlu, kişisel görüşme, 20 Kasım 2015).

Görsel 11-12. Mustafa Delioğlu, *Alice Harikalar Diyarında* kitap illüstrasyonları, 2005

Geçtiğimiz yıl yine Türkiye’de Norgunk yayıncılıktan çıkan “Alice’in Harikalar Diyarındaki Maceraları” kitabının illüstrasyonlarını genç illüstratör Pelin Kırca, kitap tasarımını ünlü grafik tasarımcı Bülent Erkmen hazırlamıştır. Kırca lisans eğitimini, Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım bölümünde, yüksek lisans eğitimini New York’ta Görsel Sanatlar alanında yapmıştır. Genç çizerin illüstrasyonları birçok ülkede sergilenmiş, bunun yanı sıra flash video çalışmaları ile piyasada başarılı işler üretmiştir (Kırca, b.t. <http://pelinkirca.com>).

Kitap için hazırladığı 18 adet illüstrasyonu çizgisel olarak yorumlamış, kompozisyonlarında mürekkep kullanarak siyah beyaz dengesini yaratmıştır. İllüstrasyonlarında Alice karakterini, genç bir kız olarak çizmiştir. Kitabın diğer ana karakterlerini de kendi yorumuyla illüstre eden sanatçı, siyah beyaz oluşturduğu illüstrasyonlarında sade ve anlaşılır bir tarz yakalamıştır. Kitap, bugüne kadar siyah, beyaz leke ve çizgilerle birçok kez yorumlanmış olmasına rağmen Kırca, bu yaklaşımlardan etkilenmeden kendi tarzını kitaba yansıtmıştır.

Görsel 13-14. Pelin Kırca, Alice Harikalar Diyarında kitap illüstrasyonları, 2015

SONUÇ

Dünya çocuk edebiyatının en tanınmış klasiklerinden birisi olan “Alice Harikalar Diyarında” 1865 yılından bu yana farklı kültürler tarafından benimsenmiş ve masal birçok illüstratörün yorumuyla yıllardır resmedilmiştir. Oluşturulan illüstrasyonlar üretildikleri coğrafya, kültür, dönemin etkin olan üslubu veya çizerin tercih ettiği üslup ile farklılık göstermiştir. Tek bir masal yazıldığı günden bu güne oldukça farklı üsluplarla yorumlanmış ve her bir uygulamayla güncelliğini korumaya devam etmiştir.

Araştırma kapsamında; Arthur Rackham, Tove Jansson, Lisbeth Zwerger, Yayoi Kusama, Mustafa Delioğlu ve Pelin Kırca'nın kitap için çizdikleri illüstrasyonlar ele alınmıştır. Bu isimlerden bazıları illüstrasyonlarında dönemin etkin olan üslubunu yansıtırken, bazıları ise tercih ettikleri üsluplar ile metinleri yorumlamışlardır. Aynı zamanda dönemin etkin olan uygulama yöntemleri de illüstrasyonları etkilemiş ve böylece masal yıllar içerisinde farklı resimlemeler ile okuyucuyla buluşmuştur.

Dönemin etkin üslubu ile oluşturulan illüstrasyonlara örnek Rackham'ın çizimleri gösterilebilir. Çizerin illüstrasyonlarındaki kıvrımlı, romantik çizgiler adeta Art Nouveau'nun yansımasıdır. Aynı zamanda illüstrasyonlarında Art Nouveau'nun esin kaynağı olan Avrupa ve Uzakdoğu arasındaki ticaretin canlanmasıyla yeni bir sanat anlayışı olarak beliren Japon ahşap baskı tekniği; Ukiyo-e'nin de etkisi gözlenmektedir. Rackham'ın illüstrasyonundaki kontürlü dış hatlar, düz parlak renkler ve gölgesiz figürler Ukiyo-e'den izler taşımaktadır. Ele alınan çizerlerden bazıları ise dönemin etkin olan üsluplarıyla değil, benimsedikleri üsluplarla metinleri yorumlamışlardır. Örneğin; Dalı'nın kitap çizimlerindeki gerçeküstü yorumlamalarıyla Sürrealist yaklaşımı görülürken, Kusama'nın illüstrasyonlarındaki canlı, parlak renk tercihi ve gerçeküstü betimlemesi ile Pop Art ve Sürrealizm'in etkileri gözlemlenmektedir.

İlk dönemlerde klasik izlenimci bir tarzla çalışmalarını oluşturan Jansson, sonraki yıllarda soyut modernist yaklaşım benimsemiştir. “Alice Harikalar Diyarında” kitabındaki illüstrasyonlarını inceliğimizde karakter ve mekan çizimlerinden klasik izlenimci yaklaşımını görmemiz mümkündür. Zwerger, Delioğlu ve Kırca'nın çizimlerinde ise herhangi bir akımın etkisi görülmemektedir. Bu illüstratörler, kitap için illüstrasyonlarını oluşturdukları dönem etkin olan bilgisayar uygulama yöntemleri yerine, geleneksel yöntemler kullanmayı tercih etmişlerdir. Rackham, Jansson, Kusama ve Zwerger, masalı renkli betimlemeyi tercih ederken, Delioğlu ve Kırca siyah beyaz yorumlamayı tercih etmiştir. Aynı zamanda her sanatçının illüstrasyonları oluşturma tekniği farklılık göstermektedir. Rackham, içinde bulunduğu dönem etkin olarak kullanılan gravür baskı tekniğini tercih ederken, ele alınan diğer çizerler kendi tercih ettikleri suluboya, guaj, mürekkep veya akrilik kullanmışlardır.

Araştırmada ele alınan çizerlerin her biri, metinleri kendi yorumuyla görselleştirmiştir. Kullandıkları teknik ve tercih ettikleri yaklaşım aynı olsa da, karakterleri ve mekanları kendi tarz-

larında yorumlamışlardır. Alice karakteri bir sanatçının çiziminde küçük bir kız iken, diğer sanatçının çiziminde yetişkin olarak resmedilmiştir. Kitaptaki en çok bilinen meşhur çay partisi anlatımı her çizer tarafından farklı mekan yorumuyla tanımlanmıştır. Ayrıca bazı illüstratörler karakterleri gerçekçi yorumlar iken mekanı tasvir eden tanımlamalardan kaçınmışlardır. Bu bağlamda, Kırca ve Delioğlu'nun illüstrasyonları örnek verilebilir.

Zengin metin yapısıyla, çizerlere olabildiğince betimleme imkanı veren "Alice Harikalar Diyarında" yazıldığı günden itibaren güncelliğini korumuştur. Herkesin kendinden bir şeyler bulabileceği bir hikaye olması nedeniyle gerek çocuklar, gerekse büyükler tarafından içselleştirilebilmiştir. Bununla birlikte her şeyin mümkün olabileceği fantastik bir yer olan harikalar diyarı, insanlara dokunabilen bir masal olması nedeniyle birçok kültür tarafından benimsenmiştir. Böylece her kültürden çizerle buluşmuş ve farklı resimlemelerle okuyucuya ulaşmıştır. Görünen o ki masalın 151 yıldır güncelliğini kaybetmemesinde hikayesi kadar, çizerlerin güçlü illüstrasyonlarının da etkisi büyüktür.

KAYNAKÇA

- Brooker, W. (2004). *Alice's Adventures: Lewis Carroll in Popular Culture*, Londra: A&C Black.
- Caples, G. (2014). *Retrievals*. United States: Wave Books.
- Carroll, L. (2010). *Alice Harikalar Diyarında*, İstanbul: Bordo Siyah Klasik Yayınlar.
- Druker, E. (2007). *Staging the Illusive: Self-Reflective Images in Tove Jansson's Novels*. In K. McLoughlin & M. L. Brock, (Ed.), *Tove Jansson Rediscovered*. (75-85). Newcastle, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Druker, E. (2011). *Picture Book as Conceptual Space: Spatial Transformation in Tove Jansson's Book about Moomin, Nymble and Little My*. In L. Weldy, (Ed.), *Tove Jansson Rediscovered*. (208-221). Newcastle, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Gale, T. (2006). *Zwenger, Lisbeth 1954 – style citations of electronic sources*. Retrieved December 2, 2015, from <http://www.encyclopedia.com/doc/1G2-3546000091.html>
- Gilbertson, I. (2005). *Zwenger Lisbeth*. In B. Z. Bernice, D. G. Person, (Ed.), *The Continuum Encyclopedia of Children's Literature - A Giniger book*. (850). England: A&C Black.
- Hardman, R. (2015). *Salvador Dalí Illustrated Alice in Wonderland and Yale's Beineke Library Has a Limited Edition – style citations of electronic sources*. Retrieved December 11, 2015, from <http://wnpr.org/post/salvador-dali-illustrated-alice-wonderland-and-yales-beineke-library-has-limited-edition#stream/0>
- Hudson, D. (1974). *Arthur Rackham-His Life and Work*, Canada: Heinemann Publishing.
- Lacy, N., Ashe, G., Ihle, S., Kalinke, M. & Thompson, R. (2013). *The New Arthurian Encyclopedia Updated Paperback Edition*. New York: Routledge Publishing.
- Lehtonen, M. (1998). *Children's Literature in Finland*. In G. C. Schoolfield, (Ed.). *History of Finland's Literature (4th ed.)* (740-748). USA: U of Nebraska Press.
- Leitch, T. (2010). *The Ethics of Identity*. In C. Crane & D. Cutchins, (Ed.), *Adaptation studies : new approaches* (61-77). Madison N.J: Fairleigh Dickinson University Press.
- Leppanen-Guerra, A. P. (2011). *Children's Stories and "child-time" in the Works of Joseph Cornell and the Transatlantic Avant-garde*. USA: Ashgate Publishing.
- McAra, C. (2010). *Surrealism's Curiosity: Lewis Carroll and the Femme-Enfant*, *Papers of Surrealism*, 9, 1-25. Menges, J. A. (2013). *Alice Illustrated: 120 Images from the Classic Tales of Lewis Carroll*. Mineola, New York: Dover Publications, Inc.
- Nichols, C. (2014). *Alice's Wonderland: A Visual Journey Through Lewis Carroll's Mad, Mad World*. England: Race Point Publishing.
- Oittinen, R. (2002). *Translating for Children - Children's Literature and Culture*. New York: Routledge Publishing.
- Pelin Kırcı Hakkında. (b.t.). 8 Kasım 2000, <http://pelinkirca.com/index.php?/about/>.
- Popova, M. (2014). *Tove Jansson's Rare Vintage Illustrations for Alice in Wonderland – style citations of electronic sources*. Retrieved November 30, 2015, from <https://www.brainpickings.org/2014/06/30/tove-jansson-alice-in-wonderland/>
- Popovic, A. Z. (2011). *From Books to the Screen: The Consequences of Transferring Children's Books to Cartoons*, In L. Weldy, (Ed.), *Crossing textual boundaries in international children's literature*. (156-164). Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Roberts, J. M. (2010). *Avrupa Tarihi*, (F. Aytuna, Çev.). İstanbul: İnkilap Yayınları.
- Urgan, M. (1991). *İngiliz Edebiyatı Tarihi III*. İstanbul: Altın Kitaplar Basımevi.
- Westin, B. (2007). *A Painter's Reflection: The Self-Representational Art of Tove Jansson*. In K. McLoughlin & M. L. Brock, (Ed.), *Tove Jansson Rediscovered*. (5-14). Newcastle, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Vilaseca, E. (2008). *Cutting-Edge Patterns and Textures*. ABD: Rockport Publishers.
- Yoshimoto, M. (2005). *Into Performance: Japanese Women Artists in New York*. ABD: Rutgers University Press.
- Zipes, J. (2015). *Zwenger Lisbeth*. In J. Zipes, (Ed.), *The Oxford Companion to Fairy Tales-Oxford Companions Series*. (668). England: Oxford University Press.
- Zuck, V. (2007). *Tove Jansson Rediscovered*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 249.

